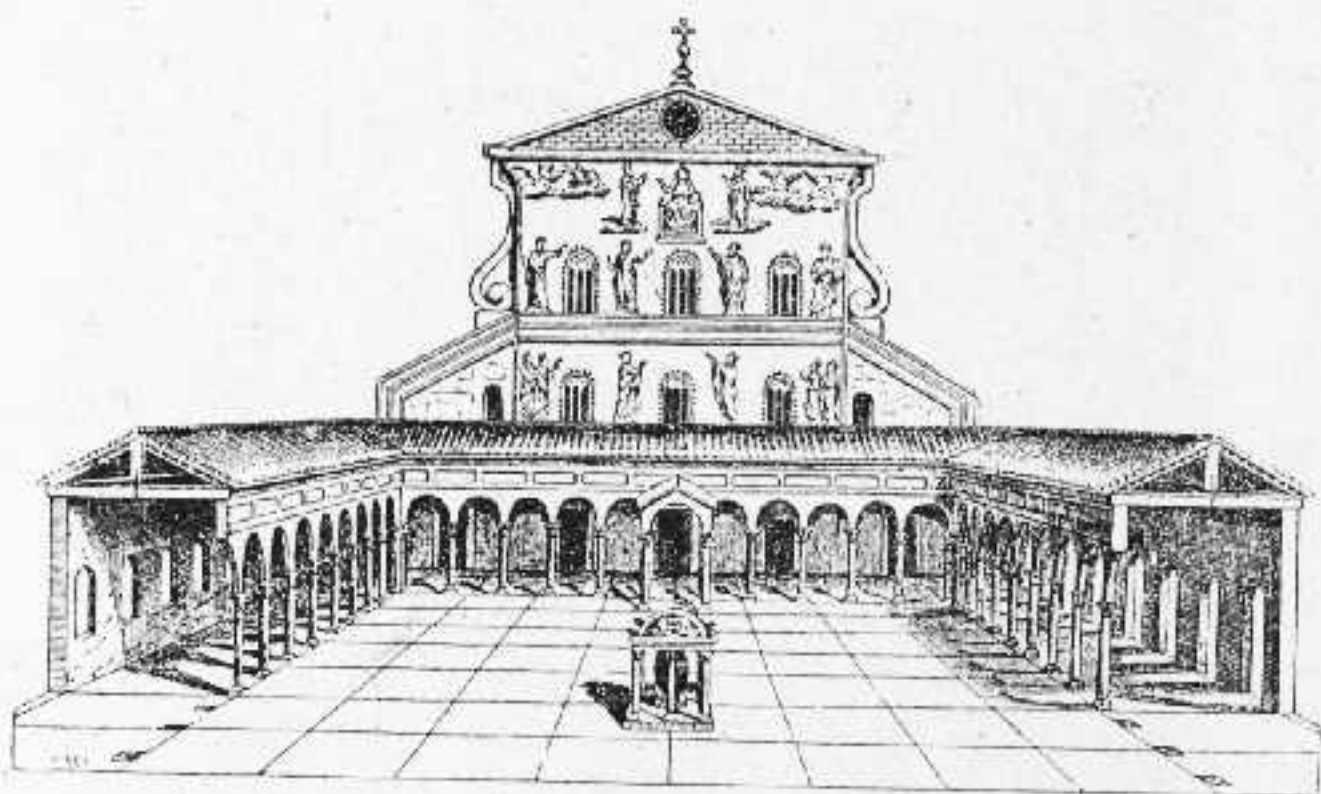


ἐκατονταετηρίδος ἐν ταῖς πλείσταις χώραις τῆς αὐτοκρατορίας, εἰς τοῦτο δὲ συνετέλεσε μάλιστα ὁ πολὺς τοῦ Κωνσταντίνου ζήλος ὑπὲρ τῶν χριστιανικῶν ναῶν καὶ ἡ ἐλευθεριότης, μεθ' ἧς διέθεσε πρὸς ἰδρύσιν αὐτῶν δημόσια χρήματα.

Ὑπ' αὐτοῦ πλήν τῆς Ῥώμης καὶ τῆς ἄλλης Ἰταλίας ἰδρύθησαν πολυάριθμοι βασιλικάι καὶ ἐν ταῖς χώραις τῆς Ἀνατολῆς, ἰδίᾳ ἐν Συρίᾳ, Παλαιστίνῃ, Μικρᾷ Ἀσίᾳ καὶ Βυζαντίῳ, ὧν μνημονεύουσιν οἱ σύγχρονοι συγγραφεῖς¹.



Εἰκ. 23. Αἶθριον (atrium) χριστιανικῆς βασιλικῆς (Schultze).

Ἐκ τῶν χρόνων ὁμῶς τούτων ἐλάχισται βασιλικάι περισώθησαν ἐν τῷ ἀρχικῷ αὐτῶν διαγράμματι. Μία τῶν ἀρχαιστάτων εἶναι ἡ εὑρεθεῖσα πρό τινων μηνῶν ἐν Ῥώμῃ, ἣτις νομίζεται ὡς ὁ καθεδρικός ναὸς τῶν πρώτων τῆς Ῥώμης Παπῶν καὶ ἧς παρέχομεν ὧδε εἰκόνα τῶν περισωθέντων λειψάνων (εἰκ. 24).

Πᾶσαι αἱ ἄλλαι βασιλικάι ὧν τὸ διάγραμμα περισώθη μέχρις ἡμῶν ἀδιάφθορον ἀνήκουσιν εἰς μεταγενεστέρους χρόνους, τοιαῦται δὲ σπουδαιόταται διὰ τὴν ἱστορίαν τῆς βυζαντιανῆς ἰδίᾳ ἀρχιτεκτονικῆς εἶναι αἱ ἐν Θεσσαλονίκῃ Ἅγιος Δημήτριος καὶ Ἑσκή-Δζουμᾶ καὶ αἱ ἐν Συρίᾳ.

Πλήν τῶν βασιλικῶν ἀπὸ τῶν χρόνων τοῦ Κωνσταντίνου μνημονεύον-

¹ Εὐσεβ. Ἐκκλ. Ἱστορ. Γ' 2, 34, 5. — ἐν βίῳ Κωνστ. Γ' 25—44, 48, 50, 51, 52, 55, 59 Δ' 39, 43, 58—60. Σωκρατ. Ἐκκλ. Ἱστορ. Α' 17, 18. Σωζομ. Ἐκκλ. Ἱστορ. Β' 2, 3, 4, 26.